

Datum: 6. Avgust

Kratak sadržaj:

Neuredna bašta?

Nadin kutak

Metode odbrane od toplotnog talasa

1) Zalivanje

2) Orezivanje

3) Malčiranje

4) Dohrana

Pravilna raspodela vode u bašti kod toplotnog talasa

Aktuelni problemi u bašti

Preparat protiv grinje, tripsa i crvenog pauka od cvekle

Podsetnik na rokove

Obaveštenje o novim ponudama

Bilo je to teško vreme. Izgubile smo roditelje, a borile se za život jedne od nas. Svi oko nas su živeli teško jer je bio rat i nad glavama su letele bombe.

Tog dana ona je primala svoju petu hemioterapiju, a isključili su nam struju zbog duga. Osećala sam poraz jer nisam mogla da obezbedim dovoljno para za sve naše potrebe, ne zbog mene već zbog nje. S obzirom na to da sam radila već dva posla i nisam mogla da obezbedim sve što je potrebno, obradovao me je poziv da radim distribuciju fotografija na jednom venčanju. Radovalo me je i to što ću gledati lepe prizore, novi život i da se bar na jedan dan osećam kao da oko mene nema nevolja.

I tako je i bilo, obukla sam najlepšu haljinu i otišla da radim posao koji nikada do tada nisam radila, dok mi je u glavi odzvanjalo Pipi Duga Čarapa i njeno: "možda to nikada nisam radila ali ne znači da ja to ne umem da radim."

Anđeli u naš život ulaze u različitim oblicima i često ih ne prepoznamo.

Iako na toj svadbi nismo prodali puno slika, iako je prihod bio mali na raspodeli honorara sedela sam na ivici stola čekajući da se oni dogovore i iznenadila se kada mi je uručen najveći honorar i to baš ona cifra koja je bila potrebna da se

plati dug za struju. Podigla sam glavu i tek tada pogledala plave oči starijeg gospodina koji mi je dao novac i samo rekao: poznavao sam ti oca, bio je to veliki čovek.

Onda kada sam se osetila napušteno, usamljeno i beznadežno, pojavio se MOJ OTAC.

Kada sam došla u sestrinu sobu samo sam lagano spustila novac na sto i rekla da je naš problem rešen. Ona je ustala, pogledala novac i počela da se smeje i pleše po sobi. Gledala sam je tako radosnu, izmučenu, ali nasmejanu i pomislila kako je malo potrebno da se nekome reše svi problemi u jednom danu. Kako je malo potrebno da se namučeno biće u tom danu nasmeje.

Donela sam odluku da niko i nikada u mom okruženju neće ostati bez podrške, pomoći i hrane i pomagaću onim što imam u tom trenutku. Prasnulo je tada nešto u meni. Jer život je prema nekome nepravedan. Neko se baš u ovom trenutku bori da preživi dan, dok neko drugi ima izobilje. Nije fer i svako može nešto oko toga da menja.

Danas ovu moju sklonost da pomažem moj Tim zove SKLONOST KA UDOMLJAVANJU. Ne mogu da okrenem glavu od tuđih problema, ne mogu da gledam ljude koji strepe, ne mogu da ne zagrlim osobu koja se plaši, ne mogu da ne brinem o svima njima. I to ne radim da bih bila dobra u bilo čijim očima, da bih dobila milost od Boga, to radim jer mi je to potrebno jednako kao kada dišem.

Siromašni ljudi su uvek dostojanstveni, ponosni i teško im je pružiti pomoć. Pomoć retko kada mogu da uručim direktno. Moram da pronalazim načine kako ih ne bih stavila u podređeni položaj nekog ko je zahvalan. Ne želim zahvalnost zbog kore hleba, pružene ruke kada je potrebno, zagrljaja i utrehe. Ne želim da se to spominje u tuđim molitvama, dovoljne su moje. Želim samo da se u tišini primi i zaboravi.

Oduvek mi je smetalo kada se dobročinstvo predstavlja kao lični marketing. A oni kojima se čini dobro koriste za ličnu promociju. Ako pomažeš, radi to zbog sebe, jer možeš, jer bi svet tako trebalo da funkcioniše, dobrota bi trebalo da kruži jednako kao voda u prirodi i da nas zapljuskuje stalno kao blagorodna kiša.

Skoro sam saznala da jedna porodica ima problem. Pokušala sam da odbacim ideju tako što sam rekla da su svi zdravi i da bi trebalo da im se potraži posao. Usred noći probudila me ta rečenica. Moja lična oholost. S kojim pravom kalkulišem o tome? Ili ću da im pomognem ili ću da se sakrijem u pećinu i ćutim. Ljudi često kalkulišu sa dobročinstvom kao da je neka matematička računica, a to ima veze isključivo s Bogom.

Daj prosjaku pa iako je i sam kralj.

Ovo je odgovor na često pitanje šta radim sa tolikom količinom hrane. Potrebna je mnogima, mnogo je oko nas gladnih i stanje će biti sve teže. Samo je potrebno da otvorimo oči i srce i da ne osuđujemo. Naše je da damo. Iako je ova bašta prevelika i naporna, svaki put molim Boga da mi da snage za gredicu više, sadnicu više, da mi da resurse i mirne predatore jer to nije samo gredica ili biljka više — to je obrok i spas za nekoga.

Trag Biljke je jedna od retkih samoodrživih i međunarodnih platformi koja povezuje 30 zemalja, 394 gradova

Koordinator: Goran Pivašević

Direktor: Jovan Banović

Jutjub: Sanja i Jan Rakić, Jovan Banović, Goran Pivašević

Instagram: Katarina Kremenović

Tik Tok: Jovan Banović

FB stranica: Jovan Banović, Goran Pivašević

Administratori platforme: Nada Radinić, Marko Petković, Gordana Bojanić, Mia Božić, Jasmina Nenadić, Sabina Kovačić, Nina Martinović, Nedeljko Ivanešić.

Autor edukativnog programa, video materijala i tekstova sam ja Biljka.

NEUREDNA BAŠTA?

Koliko smo puta, u želji da uvedemo red, napravili veći nered? Ispravili smo reke i izazvali poplave. Posekli živice i šikare pa ostavili ptice i insekte bez doma. Pretvorili livade u uredne travnjake, a izgubili oprašivače od kojih nam zavisi život. I sve zarad reda, privida reda na koji smo navikli.

Ovo je odgovor na komentar: svaka čast na plodovima, ali tvoja bašta izgleda neuredno.

Ni bašta ni ja ovo ne zameramo, ali je važna tema jer bašta ne mora da bude "uredna" po ljudskim merilima jer ako u njoj ima mesta za sve predatore, za svaku divlju biljku, ona je u skladu sa nečim mnogo starijim od naših predstava o redu.

Nije do nas, naučili su nas da vrednujemo ravne linije, pokošene travnjake i gredice bez ijednog „uljeza“. A priroda ne poznaje savršen red. Ona poznaje raznolikost, slojevitost, spontanost i život koji se na mnogo mesta prepliće. Jer

ovde se ne sme postavljati pitanje koliko je bašta uredna; pravo pitanje je koliko je bašta živa.

U prirodi otpornost nastaje iz bioraznolikosti koja ljudskom oku često deluje kao nered, a vratiti prirodu u baštu je dugotrajan proces koji podrazumeva osluškivanje, saučestvovanje, razvijanje sebe u dobrog domaćina. I sama sam nekada bila „dete reda“. I znam iz čega je ta potreba za redom proizilazila. Nije me plašio nered, već ono što nisam mogla da kontrolišem, a priroda je sama po sebi slobodna i neukrotiva. Moja potreba da baštu učinim urednom više je govorila o meni nego o njoj. Samo čovek može da poveruje da je red isto što i život.

U mojoj prvoj sezoni uredna bašta je bila potreba, nešto kao kulturna norma. Ona je bila pokazatelj mog odnosa prema životu jer me pratila rečenica „kakva ti je bašta, takva je i kuća“. U mom selu se i danas kritikuju ljudi koji ne okopavaju svoje bašte i svrstavaju među lenje. Aljkavih. Nedovoljnih. O, kako je samo bilo veliko izaći iz takve norme, okrenuti svoju stranicu u selu gde ljudi ne razumeju najbolje ono o čemu govorim. Seno u bašti? Bila sam performans za okruženje. Iz tih „kulturnih normi“ neko nikada ne izađe, ali je problem što se one odražavaju na ceo život.

Potreba za kontrolom, potreba da se uklopim i moj lični perfekcionizam su odbačeni jednom neurednom baštom. U mom životu se desilo mnogo nepredvidivih okolnosti koje su me naterale da se kontrolom izborim s tim. Kontrola je jednaka strahovima, uporište je u njima. Kada sam osvetlila taj deo sebe, počela sam da radim sve suprotno strahu. I eto me, neustrašiva sam.

Moja prva godina baštovanstva još je i dobro prošla, s obzirom na to koliko sam ja bila slaba i nevidljiva sebi. Ali jednog dana se desila promena, a važne promene nastaju uvek „jednog dana“ mada je to zapravo dan kada se u duši prelije čaša.

Šetala sam šumom i posmatrala biljke. Posmatrala sam koliko je život manje ili više povezan. Iz divlje, mešovite šume koja je sama nikla ušla sam u monokulturalnu šumu koju je čovek podigao uspostavljajući red i režim i videla da takve šume umiru.

Bilo je dovoljno da se pojave potkornjak, gljivica i sve je počelo da propada. Zato što je čovek podigao urednu šumu. Nije znao drugačije. Čak je i u bašti mnogo lakše posaditi gredicu kao monokulturu nego uraditi funkcionalnu mešovitu sadnju. Čak su iz takvih, urednih, šuma uklonjena i mrtva stabla kako bi se održao efekat urednosti, a ta trula stabla su stanište hiljada vrsta gljiva, insekata, ptica, sitnih sisara. A za otpornost šume ključne su upravo gljivice.

Čovek je svojom potrebom za redom iz šume proterao život.

Od moje prve bašte do sadašnje desio se jedan veliki i intenzivan proces promene. Jedino što je ostalo isto je strast za setvom i sadnjom, a osoba koja danas uzgaja u mojoj bašti je potpuno drugačija ja. Život koji sam vratila u baštu i na celo imanje, život u kome učestvujem, otvorio je nove aspekte, novu perspektivu. Naučila sam kako se voli. Lako je voleti ljudsko biće, ali je potrebno naučiti kako se voli gljivica, list, grumen zemlje, svitac u noći. Onako, voleti celim bićem. Da bih to postigla bilo je potrebno da zavolim život.

Od jedne slabe osobe koju su lako gazili izrasla sam u osobu koja može na sto stranih jezika i nekoliko mrtvih tečno da izgovori i ujedno speluje rečenicu: nemam deo mozga kojim se misli tuđe mišljenje o meni. To je tako oslobađajuće. Jer život koji nam je dat kao vreme na ovoj planeti ne sme da se potroši bez ijednog traga. Iza nas mora da ostane komad prirode koji nam je dat na brigu u očuvanom stanju i da bismo to postigli moramo da zavolimo „nered“ koji simbolizuje život.

NADIN KUTAK

Piše: Nada Radinić

Prije par dana pogledala sam zanimljiv video u kojem je voditelj razgovarao s jednim američkim farmerom iz Georgije (SAD) koji je također i uspješan građevinski poduzetnik.

Na samom početku postavio mu je jedno pitanje koje me odmah zainteresiralo. Pitao ga je što bi bilo kada bi jednog dana stala cijela opskrba hranom, jer smo već vidjeli kako je dovoljno da nastane malo panike pa ljudi isprazne trgovine, nestane hrane, goriva i svega ostalog. Zanimalo ga je boji li se kako bi u takvoj situaciji prehranio svoju obitelj. Farmer je bez razmišljanja odgovorio da se ne boji. Objasnio je da na svom gospodarstvu ima već razvijen sustav i da već proizvodi dovoljno hrane za svoju obitelj. Uglavnom se hrane mesom, ali uzgajaju i velike količine krumpira i ostalog povrća. Ispričao je da na nekim gredicama krumpir raste već četiri ili pet godina. Ne vade ga odjednom iz zemlje, nego gredicu drže pokrivenu malčem i, kada im treba za ručak, jednostavno izađu u vrt i iskopaju onoliko koliko će taj dan pojesti.

Voditelj se tada našalio da ga farmerovo gospodarstvo zapravo pomalo živcira. Rekao je kako su on i supruga godinama radili sve ono što se preporučuje – kompostirali, gradili visoke gredice, kupovali zemlju i pokušavali uzgajati hranu onako kako to rade svi. A onda je došao na ovo gospodarstvo i vidio nešto sasvim drugačije: nema velike mehanizacije, nema puno zaposlenih - na farmi rade samo farmer, njegova supruga i djeca, a hrane imaju

više nego dovoljno. Također ga je iznenadilo što farmer gotovo ništa ne kupuje za vrt. Ne troši novac na razna gnojiva, dodatke ili vreće zemlje. A još je veće iznenađenje bilo kada je saznao da vrt gotovo uopće ne zalijevaju. Kada ga je pitao kako se zove metoda kojom uzgaja hranu, farmer je odgovorio: Hügelkultur. Riječ je o staroj europskoj metodi uzgoja na humcima od zakopanog drva i organske tvari, koju je posljednjih desetljeća diljem svijeta proslavio austrijski permakulturni praktičar Sepp Holzer. Hügelkultur gredice se uglavnom rade tako da se debla i grane polože na površinu zemlje, a zatim se preko njih nabaci zemlja. Međutim, zbog iskustva koje je imao s iskopima, palo mu je na pamet nešto drugo. Umjesto da drvo ostane na površini, on je počeo kopati duboke rovove. Kaže da su rovovi bili otprilike dva metra široki i gotovo metar duboki. U njih su slagali debla stabala koja su prethodno uklonili dok su širili pašnjake. Kad bi napunili rov, vratili bi svu zemlju natrag preko debala. Na kraju bi cijelu površinu prekrili sijenom.

Prve takve gredice napravio je prije četrnaest ili petnaest godina i da je dodatnu motivaciju dobio radeći u građevini. Tada je često iskapao stara, odavno srušena stabla i primijetio da su, i nakon mnogo godina provedenih pod zemljom, još uvijek puna vlage. Kaže da se iz nekih doslovno mogla iscijediti voda. To ga je navelo da se zakopanim drvom posluži kao spremnikom vode u gredici. Počeo je kopati rovove široke oko dva metra i gotovo metar duboke. U njih su slagali debla i grane koje su uklanjali dok su širili pašnjake. Mogu biti gotovo bilo koje veličine. Od debla promjera oko 60 centimetara pa sve do sasvim tankih grana. Najbolje je koristiti razne veličine. Najprije bi stavio najveća debla, zatim preko njih manja, pa još sitnije grane kako bi između njih ostalo što manje zraka i da se zemlja kasnije manje sliježe. Debela debla, tanja debla, grane, sve može završiti u rovu. Na kraju može ići bilo kakav drveni materijal. Kada bi napunio rov, preko svega bi vratio zemlju. Prvo vrati podzemni sloj zemlje, pa na vrh ide površinski sloj, odnosno plodna zemlja, a na kraju debeli sloj sijena. Rekao je da koristi obične okrugle bale sijena jer su jeftine i lako dostupne, a sijeno je jedan od najboljih materijala za malč. Nekada ih samo razmota preko gredice, a nekada sijeno rasporedi vilama, ovisno o tome što će na toj gredici uzgajati.

Zanimljivo je da je nekoliko puta tijekom razgovora ponovio kako zakopano drvo nije najvažniji dio cijelog sustava. Rekao je da je pokriveno tlo čak važnije od zakopanog drveta jer svaki put kada padne kiša voda polako odlazi u rov u kojem su zakopana debla.

Ta debla upijaju vodu i ponašaju se kao veliki podzemni spremnik. Korištenje biljaka kasnije može doći do te vode kada nastupi sušno razdoblje. Istovremeno se drvo polako razgrađuje i hrani tlo. Voditelj je tada rekao da se osjeća pomalo glupo jer on cijelo vrijeme zalijeva vrt, kupuje razne dodatke i ulaže novac, dok farmer iskopa rov, zatrpa nekoliko stabala i dobije sustav koji

godinama radi. Naravno, nije sve baš toliko jednostavno, no razgovor se zatim nastavio o vrstama drveća koje koristi. Rekao je da se mogu koristiti gotovo sva stabla, od velikih debala do sitnih grana. Može biti i živo drvo koje će se posjeći i koristiti. Jedino bi izbjegavao cedar, dok je na pitanje o boru rekao da je sasvim dobar. Kod nekih vrsta koje lako ponovno potjeraju iz korijena preporučio je da se korijen prije zakopavanja ukloni.

Nakon toga su njih dvojica prošetali ostatkom farme. Farmer je samo razgrnuo sijeno i počeo vaditi ogromne komade đumbira. Rekao mu je da bi samo taj đumbir u trgovini vrijedio nekoliko stotina dolara. Zatim su otišli do druge gredice. Tamo je bio krumpir. Toliko krumpira da vođa nije mogao vjerovati vlastitim očima. Rekao je da ga je bilo toliko da ga ne bi mogla pojesti ni njegova obitelj, a vjerojatno ni deset drugih obitelji zajedno. Zbog svega što je vidio vođa je rekao da mu se kroz cijelo vrijeme obilaska farme nameće uvijek isto pitanje - zašto ovo ne rade svi?" i odmah ponudio odgovor: Ovakav način uzgoja nije isplativ industriji koja prodaje poljoprivredne proizvode. Ako gotovo ništa ne kupuješ, tko će na tome zaraditi? Ne moraš stalno kupovati gnojiva. Ne moraš kupovati vreće zemlje. Ne moraš stalno zalijevati. Ne treba ti hrpa dodataka. Zaključak se sam nameće.

Farmer je nastavio pokazivati svoje imanje govoreći: „Kad pogledaš zemlju u tim gredicama, ona je potpuno crna. Ali nije crna zbog zakopanog drveta. Crna je zbog malča. Sijeno se razgrađuje i stvara crnu zemlju. Hügelkultur nije temelj svega što uzgajam. Zapravo, imamo velike gredice šparoga i krumpira koje uopće nisu napravljene kao Hügelkultur. To je bilo strašno loše tlo. Doslovno obična travnata površina. Toliko zbijena da si i nakon kiše mogao voziti automobil preko nje, a da se ne zaglaviš. To nije zemlja u kojoj biljke vole rasti. Jednog dana jednostavno smo istresli nekoliko vreća krumpira po toj površini. Prekrili smo ih debelim slojem sijena. Isto smo napravili i sa šparogama. Položili smo njihove korijenove ("krune") ravno na zemlju i preko svega stavili sijeno. Danas, nakon nekoliko godina, to je potpuno crna zemlja. Sve se dogodilo zato što smo hranili tlo. Kad stavljamo malč, zapravo ne hranimo biljke. Hranimo život ispod zemlje. Hranimo stonoge, tisućonošce, gliste i sve ostale organizme koji žive u tlu. Oni jedu organski materija, a zatim izlučuju svoj izmet. Taj izmet postaje hrana za tlo. Istovremeno svojim kretanjem kopaju sitne kanale kroz zemlju i tako ju rahle.

Dalje ga je vođa ga je pitao kako biljke uopće mogu rasti kroz toliko malča? Farmer je objasnio da sve ovisi o tome što se sadi. Ako se sije kukuruz, grah ili neka druga kultura iz sjemena, najprije se razmakne sijeno kako bi sjeme došlo u dodir sa zemljom. Tek kada biljka nikne, oko nje se ponovno privuče malč. Ako je gredica već dugo prekrivena sijenom, koristi običan zašiljeni drveni štap kojim napravi rupu kroz malč, ubaci zrno kukuruza i lagano ga utisne u zemlju. Biljka nakon toga sama pronađe put prema svjetlu i izraste kroz otvor. Kod

rajčica, paprika i drugih presadnica postupak je još jednostavniji. Razgrne se sijeno, napravi rupa u zemlji, posadi presadnica i zatim se malč ponovno privuče oko biljke. Rekao je da je zemlja ispod toliko rahla da često može iskopati rupu samo prstima. Na pitanje ostaje li zemlja ispod malča doista vlažna, farmer je odgovorio da ostaje, čak i tijekom sušnih razdoblja. Objasnio je i da postoje kulture kod kojih nije potrebno ni razgrtati sijeno. Krumpir, šparoge i mnoge druge korjenaste biljke jednostavno polože na tlo, prekriju ih sijenom i puste da same izrastu kroz njega.

Jedino je upozorio da nije svejedno kako se sijeno postavlja. Ako se preko gredice samo odmotaju cijele bale, sloj bude previše zbijen pa biljkama postane teže probiti se na površinu. Zato kod takvih kultura sijeno radije rastresu vilama kako bi ostalo rahlo i prozračno. Tako biljke lakše prolaze kroz njega, a tlo i dalje ostaje zaštićeno od isušivanja. Također je rekao da unatoč svemu, ima tu dosta posla, posebno u proljeće, kada treba obnoviti malč. Na malom vrtu to nije veliki problem, ali kad imaš puno gredica, onda su to tisuće kilograma sijena koje treba raznijeti i rasporediti. To je fizički posao. Ipak, ne malčiramo sve svake godine. Ovisi kako procijenimo da je potrebno.

Kasnije je razgovor skrenuo i na obitelj. Govoreći o odgoju djece, farmer je rekao da zajednički rad na gospodarstvu nije važan samo zbog hrane koju proizvedu. Dok zajedno sade, premještaju stoku ili brinu o životinjama, imaju priliku razgovarati o životu, problemima i svemu što im se događa. Smatra da nije presudno što obitelj zajedno radi, nego da vrijeme provode zajedno. Dodao je da postoji još jedna važna stvar - kada bi se njemu danas nešto dogodilo, farma bi nastavila normalno funkcionirati. Djeca znaju uzgajati hranu, brinuti se o životinjama i voditi gospodarstvo. Rekao je da ga posebno raduje spoznaja da će njegova djeca, kada jednog dana odu živjeti svojim životom, uvijek znati sama proizvesti hranu i da zbog toga nikada neće morati brinuti za njih. Iako još nisu odrasli, dvojica sinova i jedna kći imaju vlastita goveda o kojima se sami brinu. Hrane ih, vode brigu o njima, a kada se oteli telad, odgoje ih i kasnije prodaju. Objasnio je da djeca puno ozbiljnije pristupaju poslu kada imaju nešto što je zaista njihovo. Tada ne rade zato što moraju, nego zato što žele, a usput stalno uče.

Prisjetio se i vremena kada su djeca bila manja i kada su zajedno radili u vrtu. Rekao je da su uvijek nastojali potaknuti svaki njihov interes. Ako bi netko od djece poželjelo posaditi neku biljku, kupili bi mu je, ne zato što im je bila potrebna, nego zato što su željeli podržati njegovu znatiželju i dati mu priliku da uči. Posebno je izdvojio mlađeg sina za kojeg kaže da ima "zelene prste". Što god posadi, uspije mu. Ispričao je kako su godinama, kad god bi zajedno otišli u rasadnik, gotovo uvijek kući donosili nekoliko novih biljaka jer ih je dječak želio uzgajati. Smatra da takvu želju nikada ne treba sputavati, nego je poticati. Dodao je da nisu sva djeca jednaka. Neka vole raditi u vrtu, neka više zanimaju

životinje, a neka jednostavno imaju druge interese. To smatra sasvim normalnim jer, kako kaže, neke stvari djeca rade zato što moraju, a neke zato što ih iskreno vole. Rekao je i da djeci ne kupuju mnogo stvari. Radije im daju priliku da rade, zarade vlastiti novac i sami kupe ono što žele. Važno je pokazati iskreno zanimanje za ono što djeca doživljavaju.

Na samom kraju, farmer je naglasio da se to ne odnosi samo na djecu. Ljudi oko nas iskreno se vesele stvarima koje su njima važne i zaslužuju da ih stvarno saslušamo. Smatra da nije dovoljno slušati napola ili razmišljati o nečem drugom dok netko govori, nego mu treba posvetiti punu pažnju. Uvjeren je da takav odnos mijenja i nas i ljude oko nas jer im na taj način dajemo ono najvrjednije što imamo – svoje vrijeme.

Željela sam vam prepričati ovu lijepu i stvarnu, a poučnu priču o promatranju prirode, izgradnji tla kroz godine, strpljenju i činjenici da se plodnost ne kupuje u vreći, nego se stvara. Sve su to principi koje primjenjujete ako prakticirate metodu Trag Biljke u svom načinu vrtlarenja.

Kao i uvijek nastavljamo se družiti na linku:

[Probaj ovako-blog Nadin-kutak-94](#)

Lijep pozdrav!

METODE ODBRANE OD TOPLOTNOG TALASA

Ovih dana sam putovala kroz različite predele i posmatrala bašte. Najveći broj bašti koje sam videla je bio spaljen zbog visokih temperatura. Toplotni udar se video na svakoj biljci. Ovo je vrlo važna tema jer naše biljke zapravo ne uništava toplotni talas već pogrešna nega.

Posmatrajući bašte videla sam koliko grešaka su baštovani napravili, koliko je malo promena potrebno bilo da bi se takva propast sprečila. Mesecima brinemo o biljkama kako bi ih doveli do plodonošenja baš sada kada se ekstremno visoke temperature očekuju i onda preko noći gubimo sve u šta smo uložili mesece rada, strepnje i negovanja.

Juče me nazvao Nebojša i rekao mi je da je bašta njihovih prijatelja preko noći izgorela iako su zalivali svaki dan i ugradili sistem kap po kap. Rekla sam mu da je to ustvari i bila najveća greška.

Da li ste upoznati sa mehanizmom nastanka toplotnog udara?

Važno je da se upoznamo sa dva aspekta koji će pojasniti ovaj problem – koren i transpiracija.

Koren biljke je možda i najvažniji biljni organ. Mogla bih da napišem da je najvažniji, ali ono možda neće isključiti ulogu lista, cveta, stabla. Ali kada je reč o samom životu, sve se vrti oko korena. Ono što vidite iznad zemlje je samo vizuelno stanje korena biljke jer on je osnova za jak imunitet. Ako je biljka jedra i odlično plodonosi, bez vidljivog stresa, koren je u odličnim uslovima. Zato često grešimo u pronalaženju rešenja za biljke pa lečimo simptome, a ne uzrok, jer nam ono što oku nije dostupno nije ni postojano. Bila bi velika greška koren tumačiti samo kao držač biljke, jer to je njegova sporedna uloga. Zato je u ovoj priči o toplotnom talasu važna pozicija korena.

Kada su temperature iznad 40 °C temperatura zemljišta se kreće od 50 do 60 °C. Ukoliko je biljka pogrešno negovana njen koren je plitak i nalazi se u najtoplijem delu zemlje pa takva temperatura spaljuje ne samo njega već i život oko njega. Posledica je pad imuniteta i loše usvajanje hrane. Ako tome dodamo transpiraciju biljka je osuđena na sigurnu propast.

Transpiracija je zapravo emitovanje vlage preko lista. Ako je vazduh suv transpiracija je veća. Kod zdravih biljaka transpiraciju prati pumpanje vlage u list preko zdravog korena. Zato imate usred dana situaciju da biljke izgledaju kao da su uvenule. Na taj način se bore da ne izgube puno vlage. Kada imamo transpiraciju koja je jaka zbog visokih temperatura i koren koji je plitak i kuva se na 50 do 60 °C ono što se sigurno dešava je toplotni udar. Ono što vi vidite je da su biljke preko noći kao spaljene. Palež se širi velikom brzinom i ma koliko zalivali ne možete da ga zaustavite.

Greška nije nastala zbog klimatske promene jer od kada pamtim svoje baštovanstvo pamtim i toplote u avgustu. Znam da je priča oko toplotnog talasa pomalo naduvana jer i mediji moraju od nečeg da žive ali ništa nije normalno kao vreline u avgustu. I za ovo smo izvežbali svoje biljke. Dakle, biljke koje se dobro neguju moraju da izdrže ekstreme. Biljke koje smo vodili kroz sezonu kalendarski su dovoljno jake da izdrže toplotni talas. Do nas je ako nisu. Mi smo napravili greške.

Pre nego što uopšte uđem u priču o metodama odbrane odgovoriću na jedno provokativno pitanje – da li je moguće imati baštu bez vode ili sa malo vode? Provokativno je jer ljudi često ispod videa ili objava gde se pokazuju berbe iz moje bašte komentarišu da je meni lako jer imam puno vode. Ali ovde nije uopšte reč o puno vode, reč je o pravilnom negovanju biljaka. **Puno vode na toplotnom talasu biljke sigurno vodi u propast.**

Baštu ne možete da imate ako ne obezbedite vodu. Tačka. Svako ko propagira drugačiju istinu može vas dovesti u problem. Baštu možete da imate ako nemate vodu i da ta bašta zaista postoji, a te biljke zavise od kiša ali nećete

imati izobilje plodova. Bašta koja se redovno zaliva ima optimalne uslove za obilno plodonošenje.

Još jednu temu moramo da rešimo, a to je šta je to redovno zalivanje.

Jednom u 3 dana preko leta obilno ili jednom nedeljno obilno kada nemamo ekstremne temperature. Obilno zalivanje podrazumeva da se dublji nivoi zemlje kvase i to stimuliše koren da ode dublje. Ako biljku svaki dan zalivate i to površno biljka razvija plitak koren. Sada ste spremni za metode.

METODA 1 – ODBRANA OD TOPLOTNOG UDARA (ZALIVANJE)

Prva metoda odnosi se na zalivanje. Tu se prave i najveće greške. Kod zalivanja ne važi pravilo da je više ujedno i bolje u svakom slučaju. Zalivanje je najčešća greška koja nas u ovakvim situacijama košta sezone. Ako biljke zalivate svaki dan vi ih sigurno površno zalijete. Zamislite kolika količina vode je potrebna za moju baštu kada bih svaki dan dubinski zalila biljke... a sada zamislite i kolika količina vremena. Vreme koje nije potrebno uložiti u tako nešto.

Kada je reč o pravilnom zalivanju imamo mnogo epizoda na tu temu. Biljke se zalivaju jednom u 3 dana kada plodonose i kada je leto, a izvan ekstremnih situacija jednom u 7 dana i to obilno. Na početku, dok se ne razrade i aktiviraju perma modeli savetujem prvi tip zalivanja: jednom u 3 dana. Jedino se svaki dan zalivaju tek presađene biljke (dok se ne prime i krenu sa rastom), presađa, saksije usred leta, brzi uzgoj jer su to biljke sa brzim metabolizmom i brzo napreduju.

Kada temeperature rastu, kada nas u medijima filuju strahom i panikom, prvi instinkt je da zaštitimo biljke tako što ćemo ih obilnije zalivati. Pogrešno i reakcija iz straha.

Režim zalivanja usred toplotnog talasa se ne sme menjati, pa ako su biljke odlično napredovale na zalivanju svaki treći dan to nije potrebno menjati. Zalivanje treba da bude obilnije kako bi voda doprla do dubljih delova i tako vukla sa sobom i koren.

Kada uzgajate u zemljanoj bašti na prvi pogled je jednostavnija procena količine vode jer se vidi kada je natopljeno. Za razliku od zemljane bašte u PMovima se ne vidi kada je sve natopljeno pa nam treba okvirno vreme zalivanja. Po gredici je dovoljno 10 minuta ako zalivate crevom ili 60 min ako je sistem kap po kap ili zalivate prskalicama.

Iako je u zemljanim baštama jednostavnija procena nakvašenosti njima je potrebno i više vode. S obzirom na to da imam deo bašte koja je zemljana zbog

komparacije uspešnosti njima je potrebna mnogo veća količina vode za isti prinos nego PMovima. Kod mene su zemljane gredice malčirane pa se vidi razlika u količini vode, a kako je tek sa zemljanim gredicama koje nisu malčirane – njima je sigurno potrebno mnogo više vode da bi se dubinski nakvasilo jer voda se lakše gubi ako gredica nema malča.

Vreli talas će trajati jer smo tek na početku avgusta i avgust je svakako najtopliji mesec u godini pa evo i prilike da savladate tehniku zalivanje.

Osim što je biljkama potrebno ređe, a kvalitetnije zalivanje važno je i kada se zaliva i ovo se odnosi na sve načine zalivanja i sisteme koje primenjujete.

Ako zalivate preko dana biljke brzo gube vlagu. Ta voda je na neki način bačena. Zalivanje je potrebno sprovoditi ili jako rano ujutro ili predveče. Ja zalivam od 18:00 do 21:30 svaki treći dan. Zalivam crevom i ujedno koristim priliku da pregledam sve biljke, proverim status predatora, berem plodove i osmišljam nove epizode. To vreme je uvek jako dobro uloženo u razvoj programa. Ne koristim sisteme za zalivanje, iako bi to sigurno bilo puno lakše, pre svega zbog kontakta sa biljkama i fokusa koji prilikom zalivanja vežbam.

Često baštovani ne znaju da li je zalivanje dovoljno efikasno i da li biljke pate. U ovom slučaju nemojte da pratite izgled sena, slame, lišća ili bilo kog materijala koji se nalazi kao malč ili je na vrhu PMA. Svi ti organski materijali se jako brzo isuše i daće vam pogrešnu sliku o stanju oko korena. Zalivanjem mi ujedno i hladimo koren pa je najvažnije da ubacite ruku u PM i proverite da li ima vlage oko korena. Pri tome je važno da vam ruka ne bude mokra već samo vlažna. Ukoliko osetite vlagu na prstima nemojte da zalivate biljke. Bolje je da se preskoči dan nego da se pretera sa zalivanjem. Toplotni udar se direktno vezuje za grešku u režimu zalivanja.

METODA 2 – ODBRANA OD TOPLOTNOG UDARA (OREZIVANJE)

Biljke je potrebno orezati da bi brže plodonosile, ali kada je toplotni talas ovog tipa, biljke ne orezujemo. Važno je da lišće bude zaštita plodovima i to se posebno odnosi na paradajz. Ono što je neophodno da uradite je orezivanje listova koji su propali. Suvo i oštećeno lišće odvlači biljkama energiju jednako kao i vitalno lišće, s tom razlikom što ovo lišće nema nikakvu funkciju. Na taj način biljka gubi energiju nepotrebno.

Čim sam se vratila sa puta prvo sam pregledala paradajz, povezala ga i uklonila svaki oštećeni list. S obzirom da je u bašti primenjena mešovita sadnja biljke su međusobno zaštićene od direktnog udara sunčevih zraka u najtoplijem delu dana. Integralni sistemi imaju već visoke biljke koje sa istoka i zapada prave

hlad, a unutar same gredice se radi kombinacija visokih i niskih kultura, pa je visokim kulturama hlad u predelu korena krošnja niskih kultura, dok visoke prave hlad niskim kulturama. Biljke smo vodili po programu i kalendarski tako da su one u statusu koji može da izdrži ekstreme: jak koren, puno plodova koji sazrevaju, velika krošnja.

Na osnovu ovoga možete da zaključite da je vreli talas vreme kada se i baštovani odmaraju jer osim uravnoteženog zalivanja nije potrebno raditi puno u bašti.

Pre ovog toplotnog talasa imali smo hladniji talas sa nedeljom rizika na plamenjaču. Očekujte da ima spaljenih listova na paradajzu, patlidžanu i krastavcima, jer je pad temperature trajao dovoljno da pokrene plamenjaču i tek na visokim temperaturama će se videti spaljeno lišće, videti da je ona tu bila. Spaljeno lišće, osim što iscrpljuje biljku, daje nam lažnu sliku o stanju biljaka. Ukoliko ga ne skinemo, nećemo moći da pratimo da li biljka zahvaćena toplotnim udarom.

METODA 3 – ODBRANA OD TOPLOTNOG UDARA (MALČIRANJE)

Dok sam posmatrala sve te spaljene bašte videla sam da su bašte zemljane, uredno okopane i ni jedna nema malč. Malč nije samo ishrana tla, upotreba organskih resursa za humifikaciju zemljišta, vraćanje prirode u baštu i čuvanje vlage, malč u ovoj situaciji radi ključnu ulogu u refleksiji sunca i razornom uticaju UV zračenja na biljke. Malč u tom slučaju smanjuje apsorpciju topline i štiti biljke na taj način. Uz pomoć malča smanjuje se direktan prodor sunčeve topline u dublje delove zemljišta. Svetliji malč poput sena i slame ima veću moć refleksije (albedo) što znači da odbija više sunčevih zraka i dodatno hladi tlo za vreme toplotnog udara.

Bašte koje nisu malčirane su u skladu s tim i mnogo više ugrožene. Ukoliko se koristi tamniji malč, poput kora drveta, tamnijeg lišća, njegova moć apsorpcije sunčevih zraka je velika, pa se ne savetuje tokom toplotnog udara. Ono što se posebno ne savetuje jesu crne folije koje koriste baštovani u plastenicima ili na otvorenom polju koje su u ovakvom toplotnom talasu rizik za celokupnu proizvodnju.

Kako bi malč imao svoju ulogu u refleksiji sunca, mora da bude od sena, slame ili svežeg otkosa.

Osim ove funkcije malč zadržava vlagu i hladi koren i na taj način omogućava razvoj života u predelu korena. S obzirom da se toplotni udar vezuje za loše stanje korena, ovo je presudni korak za opstanak bašte kod toplotnog udara.

Uzgoj u PMovima podrazumeva spoj 5 bioloških metoda od kojih je jedna malčiranje. Toplotni udar kod biljaka koje se uzgajaju na ovaj način je redak. Biljke mogu da pokažu simptome toplotnog udara, ali se retko dešava da cela biljka bude spaljena preko noći. Razlog tome je dublji koren koji se razvija u PMovima. Biljke na početku sadnje stagniraju izvesno vreme dok ne razviju dubok koren. Na to ih primorava način sadnje u gnezdima ili tunelima. Biljka na prvi pogled sa svojim korenom lebdi u vazduhu što je primorava da se bori za opstanak razvijajući dublji koren. S tako dubokim korenom, uz malč koji je sastavni deo PMova, biljke su zaštićene od toplotnog udara.

METODA 4 – ODBRANA OD TOPLOTNOG UDARA (USKRAĆIVANJE DOHRANE)

U prethodnom periodu imali smo dosta nevolja sa predatorima. Trips, grinja, stenice, buhači su vidno oštetili naše biljke. Osim što je biljke potrebno tretirati prirodnim preparatima, neophodna im je i dohrana. Različita dohrana se preporučuje: kvasac, šećer, TBĐ na bazi N, P, K ali kod toplotnog talasa svaka dohrana može da bude problem. Ako dohranjujemo biljke, mi zapravo ne hranimo samu biljku, već život oko nje – mikroorganizame. Kod pojačane aktivnosti mikroorganizama troši se više kiseonika što kod toplotnog talasa može biti jako loše za samu biljku. Zato se u narednom periodu, bar do ponedeljka suzdržite od bilo kakve dohrane.

Ako biljke i dalje imaju simptome grinje, tripsa, buhača, stenica... nastavice tretmane koje ćete raditi predveče, možete oko biljaka da podignete malč, da ih obilno zalijete.

PRAVILNA RASPODELA VODE U BAŠTI KOD TOPLOTNOG TALASA

Usred leta je česta nestašica vode, pa je to dodatna frustracija za baštovane. Ako imate određenu količinu vode koju morate mudro da rasporedite, važno je da znate kome je u ovakvoj situaciji ekstremnih temperatura neophodna voda, a ko može i duži period bez nje.

Paradajz – ne morate da ga zalivate. Na taj način dajete signal biljci da sazreva. Ako ste ga sve vreme redovno zalivali restrikcija ne sme da bude nagla, pa je poželjno da se zalije jednom nedeljno.

Paprike i patlidžani – iako ćete na mnogim edukacijama da čujete da su ovisnici o vodi, moje iskustvo je drugačije. Oni su ovisnici o toploti, a bez vode mogu znatno duže nego što mislite. Nekada sam imala malu količinu vode, a

velike berbe i paprike su mi pokazale koliko su moćne štediša. Jednom u 3, 4 dana je dovoljno.

Tikve – ne morate da zalivate redovno jer one su sa svojim lozama priključene na nove izvore vlage. Svaka loza ima lateralne korenove kojima se kači za sve površine i time obezbeđuje dodatnu hranu i vodu. Tikve zalivate jednom u 7 dana.

Blitva nije ovisnik o vodi kao ni cvekla, pa njih možete jednom u 5 dana da zalijete.

Krompir koji je već završio vegetaciju se ne zaliva. Samo ga bolje malčirajte kako se ne bi pekao na suncu.

Dinje, tikvice i lubenice jednako kao cvekla i blitva mogu bez vode i 5 dana.

Ovisnici o vodi su: kupusarice, mahunarke, krastavci, salate. Njih morate redovno da zalivate, obilno na 2, 3 dana.

Takođe čitav sistem za BU (spanać, rotkvica, rukola, luk za mladu berbu) koji sejemo uskoro u okviru jesenje zone je ovisnik o vodi.

AKTUELNI PROBLEMI U BAŠTI

Toplotni talas će trajati i to je aktuelni problem ove nedelje.

Da bi vaše biljke izdržale ovu sedmicu potrebno je:

- da zalivate ređe ali obilnije, na 3 dana je dovoljno.
- da zalivate noću jer se voda oko korena duže zadržava.
- da malčirate ako uzgajate u zemljanim gredicama.
- ukida se svaka dohrana u narednih 10 dana jer može da napravi veći problem - pojačana aktivnost mikroorganizama oko korena podrazumeva veću potrošnju kiselika.
- orežite svaki oštećeni list jer crpi biljkama energiju jednako kao zdrav, a nije funkcionalan.
- ne izlazite u baštu od 11 - 18.30 h da vas ne bi zabrinula transpiracija - oboreno lišće jer često izaziva nepotrebnu paniku kod baštovana, a u pitanju je fiziološki proces.
- i toplotni talas u avgustu je očekivan pa ne treba oko toga da se paniči.

Ovu sedmicu prati grinja i crveni pauk. Buhači su još uvek aktivni, a nekoliko baštovana je ukazalo da se lisna vaš grupiše u delovima biljaka. Razlog su visoke temperature.

Na toplotnom talasu se aktivnost predatora smanjuje pa u skladu s tim nisu potrebni efikasni tretmani. Ono o čemu moramo da mislimo je sovica koja je uveliko u letu i potencijalno se ubušuje u naše plodove.

A još uvek je dostupan Paket Prirodna Zaštita Bašte koji vam pomaže da:

- Prepoznate problem na vreme, dok biljci još možete pomoći.
- Izaberete pravo prirodno rešenje, umesto da nagađate šta da primenite.
- Zaštitite, ojačate i oporavite biljke prirodnim receptima i metodama.
- Iskoristite prirodne resurse koje već imate oko sebe (ili u svojoj kući), umesto da stalno kupujete preparate.
- Gradite baštu po prirodnim metodama koja iz godine u godinu postaje sve jača i samostalnija.

U njemu se nalaze znanja koja istražujem već 15 godina.

Ako i vi želite da preuzmete kontrolu nad zaštitom svojih biljaka prirodnim putem, na ovom linku nalazi se više informacija o Paketu:

→ <https://tragbiljke.com/paket-prirodna-zastita-baste/>

PREPARAT PROTIV GRINJA, TRIPSA I CRVENOG PAUKA OD CVEKLE

50 g listova cvekle

500 ml vode

30 g šećera

30 g sirćeta

U blenderu i kada se izmiksa treba da odstoji 2 sata.

Procedite i razblažite sa još 2 l vode.

Preparat leči i oporavlja. Ima insekticidno, antivirusno i antibakterijsko delovanje. Garantuje brz oporavak napadnutih biljaka.

Tretman počinjete kada vidite prve simptome i možete tretirati 5 dana uzastopno.

Preparat se drži u frižideru 15 dana.

PODSETNIK NA ROKOVE

Zbog toplotnog talasa aktivnosti u bašti se menjaju i ne savetujem setvu i sadnju na otvorenom polju do 10.08.

KONTINENT:

Početak setve julskog rasadnika pomera se za 10. 08. (žuta traka u kalendaru)

Azijske salate se mogu sejati od 10.08.

Presadnja kupusarica je počela 15.07. ali rok za presadnju je skraćen pa je preporučeno da se ubace u baštu do 20.08. ovo se posebno odnosi na kupus za kiseljenje. Ostatak majskog rasadnika se može presađivati do roka koji je napisan u kalendarima.

Dodatak u kalendaru je sadnja krompira. Možete da posadite bilo koju sortu.

Dodatak u kalendaru je setva mrkve, peršuna, paštrnjaka i rok za setvu je 15.08.

Početak setve JBU pomera se za 10.08. (zelena traka u kalendaru).

PRIMORJE

Setva rasadnika se pomera za 15.07. savetujem da se obavi setva majskog rasadnika. Pogledajte svoje kalendare za avgust i videćete spisak kultura. Da bi vam bila jasnija setva pogledajte dve epizode: Setva majskog rasadnika i Setva julskog rasadnika. U okviru rasadnika setva rotkve, repe, salate, kineskog kupusa, azijskih salata se prebacuje na 10.08.

Presadnja ovih kultura počinje od 15.08. skoro dva meseca pre zvaničnog roka koji je definisan u kalendarima.

Sadnja krompira se može raditi od 20.07.

OBAVEŠTENJE O NOVIM PONUDAMA

Još uvek je dostupan novi Paket Prirodna Zaštita Bašte koji je kompletan alat za uspešnu prirodnu zaštitu bašte.

Omogućiće vam da:

- prepoznate problem na vreme

- prepoznate korisne predatore
- odaberete prirodno rešenje (recept ili metodu odbrane iz Zbirke sa 200 recepata)
- reagujete na vreme i sačuvate plodove

Paket nema rok trajanja, možete zauvek da ga koristite i ostaje zauvek u vašem vlasništvu.

Više informacija možete da pročitate ovde:

<https://tragbiljke.com/paket-prirodna-zastita-baste/>

Ako bi vam bilo korisno da vam budem kolektivni mentor, ulazak u našu Učionicu, odnosno našu celu Zajednicu, je otvoren za avgust.

Zato ako mislite da bi vam pomoglo da imate mene kao svog mentora, kome možete da postavljate pitanja u Učionici, ali i da učite iz pitanja drugih baštovana, kao i da učite iz edukativnog sadržaja koji se nalazi u Čitaonici...

Prijava se vrši preko naše web-stranice popunjavanjem jednostavne ankete. Nakon popunjene ankete kontaktiraće vas naš koordinator Goran Pivašević putem aplikacije Viber sa dodatnim informacijama.

Za anketu kliknite ovde: <https://tragbiljke.com/trag-biljke-ucionica/>

Sledeći Nedeljnik očekujte u naredni **četvrtak**.

Do tada, ostanite nam dobro!

Biljana,

Trag Biljke Tim